

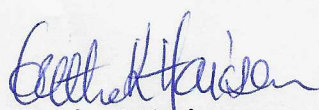
Høringsuttalelse 202404293

Til Konesjonssøknad Mellsenn – Regulering av og vannuttak fra Mellsenn i Øystre Slidre kommune, Innlandet fylke.

Fra Kolstad, Melby og Lineikro sameige
Juviksameiga
Mellsenn/Nerrevatn fiskerettsameige

Dato 28.03.2025

Grethe K. Hoviosen

KML

Per Ivar Grobakken
Per Gunnar Veltun/Per Ivar Grobakken

Juviksameiga

Erik Kolstad

Fiskerettssameiga

1.0. Innledning

De to sameigene Kolstad, Melby og Lineikro og Juviksameiga representerer gjennom pliktig medlemskap alle grunneiere og landbrukseiendommer rundt Mellsenn og nedbørsfeltet Mellsennheimstølen, Juvike og Turrsjøen. Fiskerettssameiget omfatter Mellsenn og Nerrevatn.

Vårt felles anliggende er stor bekymring for påvirkningene en godkjenning av foreliggende Konsesjonssøknad Mellsenn – Regulering av og vannuttak fra Mellsenn vil ha. Vår bekymring er knyttet til bruken av våre eiendommer og naturressursene de berørte områdene representerer for nåtidig og framtidig jord- og skogbruksdrift (landbruk), livskvalitet for fastboende og tilreisende.

Dersom Øystre Slidre kommune sin søknad om konsesjon for regulering og vannuttak fra Mellsenn godkjennes slik den foreligger, vil det bety svært store og negative konsekvenser for oss som grunneiere.

Etableringen av det private Kollstad Vassverk A/L i 1971-72 utløste tydelige interessenmotsetninger mellom grunneiere i området, men med inngåelse av en Overenskomst, datert 07.11.1972 (vedlegg 1) kunne man enes om klare premisser for uttak av vann til innbyggere og næringsmiddelindustri i Kollstadbygda. Uttaket av vann har fram til dags dato vært fra elva Ygna nedenfor Nerrevatn.

Siden etableringen for over 50 år siden er det gjort flere utvidelser av området vassverket forsyner. Vassverket ble overdratt til Øystre Slidre kommune i 2006. Dagens vassverk er akseptert som vassforsyning for søndre del av kommunen, med tre byggefelt, barneskole og barnehage.

Flere utredninger har konkludert med at Mellsenn som råvasskilde har svært gode data med hensyn til hydrologi, vannkjemiske og hygieniske målinger. Så sent som ved Mattilsynets vurdering i 2011 var konklusjonen at det ikke var nødvendig å sette ytterligere restriksjoner på arealbruken i nedbørsfeltet. Det er konkludert med at vannkvaliteten i Mellsenn i all hovedsak er upåvirkelig,

Derfor mener vi at innføringen av lokal forskrift om Sikringssoner drikkevann som i 13 punkt setter forbud mot sentral næringsvirksomhet, er sterkt urimelig. Forskriften (vedlegg 2) ble foreslått av kommuneadministrasjonen, uten involvering av berørte grunneiere, og deretter vedtatt i kommunestyresak 005/17 som gjeldene i kommunens arealplan. Etter innføringen har grunneiere erfart at strenge begrensinger praktiseres. Disse begrensningene går vesentlig lenger enn nasjonalt lovverk for drikkevann og gjeldende bestemmelser for landbruket.

På bakgrunn av prosessen forut for innføringen av forskriftene og kommunens vilje til å innføre store begrensninger som rammer grunneiernes forvaltning av egne eiendommer, er vi alvorlig bekymret for i hvilken grad vi i framtida vil ha råderett over det vi eier. Vi er skuffet over at kommunen i liten grad har invitert til dialog og samarbeid med grunneierne i denne saken.

I takt med utredninger vedr. vannkilden Mellsenn gjennom flere tiår har vi svingt mellom optimisme og pessimisme. Vi viser til pkt. 3.1. for nærmere redegjørelse.

Vi viser til Høringsuttalelsen fra Foreningen for Mellsennvassdraget for presentasjon av utredninger og konklusjoner. Vi slutter oss til fakta og vurdering av disse slik de er presentert i deres høringsuttalelse.

2.0. Generell kommentar til konsesjonssøknaden fra Øystre Slidre kommune

Konsesjonssøknaden fra Øystre Slidre kommune (ØSK) inneholder, slik vi ser det, vesentlige faktafeil, unøyaktigheter og til dels en underkommunisering av konsekvensene for grunneierne i området, se redegjørelse under.

Vi mener også at søknaden ikke i tilstrekkelig grad vektlegger mulige konsekvenser for Ygna som vannforsyningskilde til privatpersoner og gårdsbruk, eller naturvern hensyn. Det er godt kjent at NVE i 2015 vedtok avslag for etablering av Ygna kraftverk med begrunnelsen *»..pga konflikter med forekomst av rødlistearter i flere truetkategorier og hensynskrevende naturtyper i A-verdi, er ulempene ved tiltaket større enn fordelene og dermed er ikke kravet i vannressursloven §25 oppfylt...»* .

Etter vårt syn bør forutsetningene for etablering av vannverket skal inkluderes i konsekvensvurderingene. Overenskomsten fra 1972 la klare premisser for uttak av drikkevann. Det var helt avgjørende for enighet om etableringen var at Kollstad Vassverk A/L (KV) ikke krevde båndlegging av nedslagsfeltet. Et annet sentralt punkt i overenskomsten var at grunneiere som hadde sin vannforsyning nedenfor vassverkets inntaksdam skulle sikres like god forsyning som før etableringen av KV.

2.1 Faktagrunnlag landbruksaktivitet

- a. Vi siterer Søknadens pkt. 3.13 – Jord- og skogressurser - *«Det konkluderes med at «tiltaket ikke vil gi permanente arealbeslag og vil derfor ikke påvirke jord- og skogressurser i området.»*

Vi ser at når det gjelder bruk av stølene legger søknaden til grunn at det er fire melkeprodusenter som har aktiv stølsdrift i nedbørsfeltet.

Det er riktig at det de siste to årene har vært fire støler som har hatt melkeproduksjon på stølene, men dette kan endres raskt i forbindelse med generasjonsskifter og beslutninger om etablering av mjølkestall.

Fakta som ikke er presentert er at mange jorder som grenser til Mellsenn og Turrsjøvatnet beites av ungdyr, kyr som er ute av laktasjon og hester.

Det er ikke opplyst om at så å si samtlige jorder benyttes til grasproduksjon, noen jorder slås to ganger. Jordene gjødsles og er vesentlige areal for gjødselspredning. Med nye gjødselsforskrifter kreves inntil 40% større spredeareal, og stølsjorder vil bli enda viktigere. For å møte kravene har noen vurdert oppdyrking av jorder som ikke er i hevd, men også nydyrking. Usikkerheten som følger de lokale forskriftene har medført at man avventer. Særlig for gårdene med store besetninger og løsdrift er økt spredeareal i stølsområdene viktig.

På Juvike gjødsles og slås 12 jorder, på Turrsjøen 4, på Mellsennheimstølen 7. De fleste har strandlinje, og mange står for tur til fornyelse.

En optelling viser at det nå er 9 storfebesetninger som henter gras på Turrsjøen, Juviken og Mellsennheimstølen. I 2024 var det rundt 230 dyr i melkebesetninger som enten var på stølen eller var avhengig av grasproduksjonen på stølsjordene. Mellom 120 og 150 ammekyr med avkom beiter i området.

I tillegg slippes ca. 750 sau i området, og noe geiter.

Det beiter altså mer enn 1000 dyr i området!

- b. Selvsagt innebærer det store konsekvenser for husdyreiere at det vedtas forbud mot «*Utføring eller annen aktivitet som samlar dyr*» jf. Pkt. 12, Sikringssoner drikkevatn.

Beitedyr kan ikke holdes borte fra små og store bekker eller breddene rundt Turrsjøvatnet og Mellsenn. I tillegg til våre to grunneierlagenes dyr, kommer det beitedyr både fra Nord-Aurdal og nordsida av Rundemellen, og årlig beiter rein i Turrsjøområdet.

- c. ROS-analyse for Mellsenn, Sweco 2024, gir ikke riktige opplysninger når det gjelder gjødsling. I analysegrunnlaget er det lagt til grunn at «*Det er en del landbruk nær drikkevasskjelde. Det blir eventuelt berre nytta overflategjødsling og kunstgjødsel. Det er ikkje moglegheit til å få pløgd*».

Det er feil!

Det gjødsles i dag inntil 2 ganger/sesong med naturgjødsel på mange jorder, på alle tre stølsgrendene. Flere av disse pløyes og naturgjødselen nedmoldes. Se pkt. 2.1. for antall.

Vi mener at konklusjonene i «Farekartlegging og ROS-analyse for vasskjelda Mellsenn» ikke er basert på korrekt risikogrunnlag.

- d. Når det gjelder skog og skogsdrift beskriver søknaden at all skog i nedbørsfeltet er definert som «vernskog», og produktiv skog fins i områdene på sørsiden av Mellsenn.

«Vernskog» på Mellsennheimstølen og i Skjærvike er mellom stølsveien og Skarvemellen, og i Turrsjøområdet. All annen skog er fjellskog. Det er viktig for oss at mye av skogen i området faktisk er drivverdige ressurser.

- e. Elvestrekningen mellom Mellsenn og Nerrevatn er benevnt som Ygna.
Dette er feil.

Elva heter Vesleåne. Riktig navn må kunne forventes brukt slik at det klart kommer fram hvilke tiltak som er tenkt hvor, og konsekvensene av disse.

3.0. Næringsinteressene til andelseiere i de berørte sameigene

Grunneiere i området er pliktige andelseiere i sameigene. Næringsinteressene omfatter jord- og skogbruksdrift (landbruk), forvaltning av småvilt og storvilt, fiske, grusforekomster og utmarksnæring.

Jordbruksdrifta i bygda er avhengig av utnytting av ressurser i fjellet. Uten tilleggsarealet dette representerer, ville matproduksjonen fra disse gårdene vært mye mindre. Flere ville sannsynligvis ikke være drivverdige annet enn som hobbybruk.

3.1. Historikk

Overenskomsten fra 1972 var avgjørende for etableringen av det lokale vassverket. Grunneierne var da som nå, opptatt av å sikre god ressursutnyttelse, og sikre gårdene avgjørende tilleggsarealer. I disse vel 50-årene har det vært stor utvikling. Mange har utvidet gårdens produksjon, og slik sikret arbeidsplasser og bosetting. Ressursene i stølsområdene har vært viktig for utviklinga i næringa, og for livskvaliteten for fastboende og besøkende.

Allerede i 1991 ble det forsøkt satt inn klausulering omkring Mellsenn i kommuneplanenes arealdel. Begrunnelsen var også da at det var nedbørsområde for drikkevatn. Grunneiere protesterte og viste til premisene i overenskomsten. I brev fra arealplanlegger Løvald, datert 17.12.1991, ble KML informert om at

«det viser seg at det juridisk sett ikkje er mogleg å fastsette slike klausuler i arealdelen. Desse klausulane vert difor teke ut av planene før godkjenning i kommunestyret» (vedlegg 3).

At kommuneplanarbeidet i 1991 gikk for Mellsenn var overraskende for grunneierne. Overraskende fordi Formannskapet i sak 90/89 vedr. vassforsyning til Høvshaugen ble vedtatt å søke Kollstad Vassverk om utvidelse av forsyningsområdet til Høvshaugen. I følge saksframlegget til Formannskapet framgår det at *«Kommunestyret har nå vedtatt at vassforsyning i Rogne skal baserast på grunnvassbrønner i Sandtangen»* (vedlegg 4).

I 2002 konkluderte Norconsult med anbefaling av Sandtangen som beste alternativ. Mellsenn har aldri vært vurdert som det totalt beste alternativet.

Vi forutsetter at utredninger og brede vurderinger fra ulike faginstanser tilbake til 1988 inngår i NVE sitt vurderingsgrunnlag når Konesjonssøknad Mellsenn behandles.

3.2. Jordbruk

Vi lever i en tid der landets sjølforsyning av mat virkelig er satt i perspektiv. Valdres-regionen har naturgitte forhold for økt planteproduksjon, kjøtt og melk. Økt bruk av fjellressursene er sentral i satsingen, og i Valdres har vi lange tradisjoner som enkelt kan utvikles og styrkes.

Bruk av ressursene i stølsområdene er avgjørende for omfanget av husdyrproduksjonen. Utnyttelse av beitearealer i 2-4 måneder (melk og kjøtt) er viktig for omfanget av storfe, sau og geit. Vi mener at ressursgrunnlaget trues når samlinger av bufe forbyr. Vi forstår ikke hvordan beitebruken kan håndteres når det fra medio mai til medio september er mer enn 1000 beitende husdyr i området.

Grasproduksjon og spredeareal er andre avgjørende faktorer for matproduksjonen i bygda. Vi kan ikke se hvordan fjellarealet skal kunne erstattes slik at dagens produksjonsnivå kan opprettholdes og utvides.

Som forvaltere av landbrukseiendommer lever vi med konsekvensene av politiske strømninger, og har lang erfaring i å tilpasse driften innenfor gitte rammer. Etter noen tiår med nedbygging av landbruket i fjellbygdene hilser vi det økte fokuset på bærekraftig matvareproduksjon velkommen. Det bekymrer oss at en godkjenning av Mellsenn som ny hovedvannkilde i Øystre Slidre kommune vil medføre svært store begrensninger i potensialet som våre eiendommer representerer. Dersom allerede vedtatte lokale reguleringer blir varige fører det til at potensialet som gårdene i Kollstadbygda og Røsslend representerer, verken på kort eller lang sikt kan realiseres. Det betyr at neste generasjon ikke ønsker å overta gårdene, og usikkerheten som allerede oppleves, vil hindre utvikling og nyetableringer.

Kommunen har klare mål når det gjelder turopplevelser og vekst i antall turister, og Mellane-området er populært som turmål og fiske. Vi frykter at for store begrensningene for landbruket i løpet av få år vil medvirke til økt gjengroing, og at det som i dag er aktive stølsområder vil bli mindre attraktive.

Vi mener det er grunn til å frykte at den foreliggende konsesjonssøknaden og lokale sikringssoner kun er starten når det gjelder å sette begrensninger for bruken av landbruksressursene våre. Med kostnadsbildet som følger av å velge Mellsenn som drikkevasskilde anser vi at det er sannsynlig at uttaket om få år utvides, og med dette følger ytterligere begrensninger for vår disponering av private eiendommer.

3.3. Skogbruk

ROS-analyse fra 2024 (i Farekartlegging for Ygna og Mellsenn) viser at skogsdrift innebærer middels risiko for vannkvaliteten, hovedsakelig i sammenheng med kjemisk forurensning forårsaket av skogsdrift nær Mellsenn.

Flere skogeiere har allerede erfart at konsesjonssøknadens vurdering om at *«tiltaket ikke vil gi permanente arealbeslag og vil derfor ikke påvirke jord- og skogressurser i området»*, er feil. Blant annet har skogeiere fått avslag på utbedring av gammel skogsvei for utkjøring av tømmer. Begrunnelse er at traseen er for nær Mellsenn.

Skogeierne er selvsagt opptatt av god forvaltning og uttak av hogstmoden skog. Særlig på sørsiden av Mellsenn er det skog som er klar for uttak og planting, og noen områder trenger rens av bekker og gamle grøfter for best mulig vekst.

Skogsdriften vil rammes hardt med de vedtatte Sikringssonene som er forutsetning for konsesjonssøknaden.

3.4. Viltforvaltning

God skogforvaltning er viktige tiltak for viltet som har sine leveområder i sameigene. Som ansvarlige grunneiere er vi opptatt av å forvalte disse ressursene best mulig. I tillegg gir jakt viktige inntekter, og stimulerer stadig ny rekruttering av unge som tilegner seg kunnskap om naturforvaltning og jakt. Vårt registreringsgrunnlag viser at bestandene av både småvilt, elg, hjort og rådyr er vesentlig større i naboområdene i Nord-Aurdal og Etnedal. Dette mener vi har sammenheng med mer aktiv skogsdrift i disse områdene. En del av vår planlagte viltforvaltning omfatter hogst og fornyelse i våre fire jaktfelt for tilrettelegging av best mulig viltområder.

3.5. Fiske

Fiske i Mellsenn og Nerrevatn er populært både for grunneiere, hytteeiere og fritidsbesøkende. I Mellsenn tas det ørret av god størrelse. Nerrevatn er særlig egnet for fiske fra land, og det er et fiskerikt vann. Fiskerettssameiget har i samarbeid med KML iverksatt flere tiltak for god fiskeskjøtsel fordi fisket er en viktig ressurs gjennom kortsalg og fritidsaktivitet.

Konsesjonssøknaden beregner at elvestrekningen Vesleåne mellom Mellsenn og Nerrevatn kan bli tørrlagt inntil fire måneder i året. Det er god dokumentasjon på at denne elvestrekningen er sentral for reproduksjon og fiskebestandene i begge vatna.

I Rapport «Mellsenn – Akvatiske undersøkelser 2023» oppsummerer Sweco blant annet (s.23): *»Totalt sett viser disse resultatene at tilløpsbekkene til Mellsenn og elva Ygna er viktige oppvekst- og gyteområder for ørreten.er strekningen viktig for vandringen mellom Mellsenn og gyteområder lenger ned i elva, samt for ørret som vandrer opp til Mellsenn for å overvintre og beite, .. I tillegg kan delstrekningen ha stor betydning for produksjonen av vannlevende innsekter da substratet er velegnet, ...»*. (Konsesjonssøknad Mellsenn, Vedlegg 8).

En tørrlagt elv mellom vatna vil med stor sannsynlighet medføre dramatisk påvirkning for fiskebestanden i begge vatna, og i løpet av kort tid bety et fisketomt Nerrevatn. Vi mener dette nærmer seg et forslag om naturødeleggelse i strid med gjeldene regelverk og internasjonale konvensjoner.

Vi anser at høringsuttalelsen fra Foreningen for Mellsennvassdraget presenterer et riktig grunnlag for de faktiske konsekvensene.

Fiskerettssameiga for Mellsenn og Nerrevatn kan ikke akseptere at de omsøkte tiltakene som rammer vannføringen i Vesleåne godkjennes.

3.6. Grusforekomster

Flere områder ved Mellsenn og Turrsjøen har gode forekomster av sand og grus. Dette er ressurser som er i bruk, og andre ønsker vi å ta i bruk. Uttak oppfatter vi vil være i strid med de lokalt vedtatte sikringssonene.

3.7. Utmarksnæring

Våre sameiger er heldige som har tilgang på store naturrikdommer i gode klimatiske forhold. Vi har i generasjoner tilegnet kunnskap om utnyttelse av ressursene som ligger i våre stølsområder. Tradisjonelt har vi samhandlet med turister som i over hundre år har vært gode kunder for kortreist produksjon og tjenester. Blant grunneierne er det, og har vært, stor interesse for å utvikle virksomhet som gir bedre utnyttelse av skog- og fjellområdene. Blant annet er det søkt om utvikling av et hytteområde (KAD 2016), men dette er avslått. Selvsagt er det ønskelig at også denne delen av kommunen deltar i utvikling og planlagt vekst innen reiseliv og opplevelser, i tillegg til utvikling av landbruksrelatert virksomhet. Bygda og stølsområdene har plass til flere fastboende som kan bidra til økt satsing på matproduksjon.

3.8. Ygna

I dag er elva vannforsyning for 12 husholdninger og 3 gårder med husdyrbesetninger. Det er melkeproduksjon og kjøttproduksjon av storfe, sau og geit. To andre gårder er aktuelle for husdyr ved snarlig generasjonsskifte.

Konsesjonssøknaden viser at det må påregnes redusert vannføring fra Mellsenn til Nerrevatn i inntil 4 måneder i året. I denne perioden er det beregnet en minstevannføring på 15 l/sek.

Dette vil ha stor effekt på vannføring fra Nerrevatn og til Ygna. «Farekartlegging for vasskjeldene Ygna og Mellsenn», levert av ØSK til NVE i november 2024, legges til grunn som faktagrunnlag for sikker vanntilførsel til gårder og husholdninger som forsynes direkte fra elva. ROS-analysen viser at frost i elva utgjør stor risiko for leveranse til eksisterende vannverk. Tilsvarende risiko antar vi vil gjelde nedover i elva når minstevannføring reduseres så kraftig som Konsesjonssøknad Mellsenn legger til grunn. Vi ser ikke at økt risiko for forurensing til blant annet 3 matvareprodusenter er vurdert.

Det foreligger ingen opplysninger om at Mattilsynet er bedt om ny vurdering av konsekvenser for vannkvaliteten når minstevannføringen sterkt reduseres. Vi reagerer på at det ikke er søkt fornyet godkjenning fra Mattilsynet.

Forekomster av Rødlistearter ble av NVE vurdert til å være i fare for uttørking da det ble gitt avslag for etablering av Ygna Kraftverk i nedre del av elva. Søknaden la til grunn en minstevannføring mellom 37 og 50 l/sek. Søknaden ble avslått av NVE i 2015 begrunnet i risiko for at for lav vannføring ville skade rødlisteartene.

Konsesjonssøknaden fra ØSK beregner nå en minstevannføring på 15 l/sek!

4.0. Oppsummering

Kolstad, Melbye og Lineikro sameige og Juviksameiga har fulgt forpliktelsene som lå til grunn i Overenskomsten fra 1972, og motsetter seg ikke fortsatt uttak som i dag. Vi er imidlertid svært urolige for konsekvensene og belastningene vi som private grunneiere påføres ved en evt. etablering av Mellsenn som en av to kilder for vannforsyningen i hele kommunen.

Dersom Øystre Slidre kommune sin søknad om konsesjon for regulering og vannuttak fra Mellsenn godkjennes slik den foreligger, vil det bety svært store negative konsekvenser for oss.

Vi mener det er sannsynlig at konsesjonssøknadens dimensjonering kun er en begynnelse på framtidige utvidelser av vannuttak. Det vil bety ytterligere begrensninger i bruk og utvikling av våre eiendommer, i nåtid og for nye generasjoner matprodusenter.

Allerede i dag erfarer vi at lokale forskrifter Sikringssoner drikkevatn begrenser bruk og utvikling av landbruksvirksomheten i området.

Vi er urolige for at saksgangen forut for den omfattende forskriften om sikringssonene viser at Øystre Slidre kommune mangler vilje til dialog og samarbeid i saken. Slik vi forstår det var det administrasjonens saksbehandling, og ingen eksterne instanser som initierte behovet for bestemmelsene som ble en del av kommunestyrets egengodkjenning av arealdelen i kommuneplanen i 2017.

Forskriften legger store begrensninger på våre eiendommer og drift, men arbeidet med den var aldri gjenstand for involvering av grunneiere eller grunneierlagene. Slikt påvirker tilliten til forutsigbarhet og åpenhet.

Som grunneiere og forvaltere av områdene som omfattes i konsesjonssøknaden mener vi at søknaden på viktige punkt er klart mangelfull. Flere utredninger har gitt et bredt faktagrunnlag for å vurdere konsekvenser for natur og næringsvirksomhet, Vi mener dette ikke er tilstrekkelig drøftet, og det er heller ikke hensynet til privat vannforsyning fra Ygna. Konsekvenser for landbruksvirksomheten er ikke forsvarlig drøftet, det er en alvorlig mangel i søknaden. Blant annet må det være søkers ansvar å belyse ansvaret kommunen har for ivaretagelse av private verdier, og effekten for framtidig næringsgrunnlag.

Forutsetningen for søknaden er blant annet den lokale forskriften Sikringssoner drikkevatn. Omfanget av disse synes å være langt strengere enn nødvendig, og minst 7 av de 13 punktene medfører store begrensninger for landbruket i området. Vi mener at søknaden i liten grad drøfter kommunens overordnede ansvar for jordbrukets samfunnsoppdrag, nemlig å sikre nok og trygg mat produsert på norske ressurser gjennom en variert bruksstruktur som er tilpasset våre naturressurser og geografi. Det er en forpliktelse å sikre at tilgjengelige jordbruksareal utnyttes best mulig for fellesskapet, på en bærekraftig måte.

Vi har i prosessen fram til Konsesjonssøknad Mellsenn vært tydelige overfor kommunen om at vi ønsker dialog og medvirkning. Slik involvering er ikke initiert. Når vi ser de mange faktiske feil som er presentert og lagt til grunn i søknaden, undrer vi oss over at kommunen ikke har innhentet lokalkunnskap som en kvalitetssikring av søknaden.

Vår konklusjon er at konsesjonssøknaden om regulering og vannuttak fra Mellsenn har store mangler, og ikke kan realitetsbehandles uten at et mer objektivt faktagrunnlag legges til grunn for langt bredere drøfting av konsekvenser for grunneiere, landbruk og natur.

Vedlegg:

1. Overenskomst mellom Kollstad Vasserk A/L og grunneiersameiget KML, 07.november 1972.
2. Føresegner og Retningslinjer til arealdelen i kommuneplanen, Sikringssoner drikkevatn, eigengodkjent kommunestyresak 005/17, i Føresegner og retningslinjer til arealdelen av kommuneplanen 2025-2037, s. 29-30.
3. Brev fra ØSK, datert 17.12.1991 vedr. klausulering rundt Mellsenn.
4. ØSK Formannskapet, Sak nr. 90/89, vedr. vassforsyning til Høvshaugen. Bekrefter at grunnvassbrønner på Sandtangen var vedtatt som vassforsyning i Rogne.